

Sản xuất lúa, cây trồng cạn thích ứng với biến đổi khí hậu

□ HOÀNG LIÊN

Thuộc khuôn khổ Dự án cải thiện nông nghiệp có tưới (WB7), Quảng Nam đã áp dụng thành công bước đầu mô hình sản xuất lúa và cây trồng cạn theo kỹ thuật hiện đại, nâng cao năng lực thích ứng của người dân một số vùng chịu ảnh hưởng nặng của biến đổi khí hậu.

Hình thành “cánh đồng thông minh”

Dự án cải thiện nông nghiệp có tưới tại Quảng Nam được triển khai trong vòng 3 năm (2016-2018) với 4 hợp phần chính:

- Hợp phần thứ nhất là hỗ trợ cải thiện quản lý tưới, hỗ trợ nâng cao năng lực, đầu tư trang thiết bị quản lý, vận hành cho đơn vị thủy lợi và các tổ chức dùng nước.

- Hợp phần thứ hai là nâng cấp cơ sở hạ tầng hệ thống tưới tiêu, “cứng hóa” kênh mương, giao thông nội đồng vùng dự án.

- Hợp phần thứ ba là hỗ trợ thực hành nông nghiệp thông minh thích ứng với biến đổi khí hậu (CSA).

- Hợp phần thứ 4 là xây dựng 5 mô hình CSA cánh đồng lớn luân canh lúa, màu và mô hình CSA trên cây trồng cạn (rau, màu) trên địa bàn tỉnh. Theo đó, ba mô hình CSA cánh đồng lớn luân canh lúa màu trên hệ thống canh tác đất lúa triển khai tại xã Bình Chánh (huyện Thăng Bình, 55ha); tại xã Quế Xuân 1 (huyện Quế Sơn, hơn 45ha) và tại xã Đại Minh (huyện Đại Lộc, 50ha). Hai mô hình CSA cánh đồng lớn sản xuất rau, màu an toàn áp dụng hệ thống công nghệ tưới tiết kiệm được triển khai tại xã Tam Phước (huyện Phú Ninh, 30ha) và tại xã Đại Cường và Đại Minh (huyện Đại Lộc, 50ha). Cùng với việc xây dựng các mô hình sản xuất, dự án còn tăng cường năng lực cung cấp các dịch vụ nông nghiệp, nhân rộng thúc đẩy mô hình CSA;

Xây dựng những cánh đồng thông minh, thích ứng với biến đổi khí hậu là xu thế trong tương lai. Ảnh: Hoàng Liên

phổ biến kiến thức, đào tạo, tập huấn, hỗ trợ nông dân thực hành CSA trên đồng ruộng...

Theo Sở Nông nghiệp – Phát triển nông thôn, trong khuôn khổ dự án WB7, Quảng Nam đã xây dựng 5 hệ thống CSA cho lúa trên cánh đồng mẫu và hệ thống CSA sản xuất đa dạng cây trồng cạn (cây lạc, đậu xanh, rau màu) theo hướng tăng hiệu quả kinh tế, tăng hiệu quả sử dụng nước, giảm phát thải nhà kính, đưa nền sản xuất thích nghi với tình trạng biến đổi khí hậu. Với ba hệ thống CSA cho lúa theo cánh đồng mẫu tại Đại Lộc, Phú Ninh và Thăng Bình, ngành nông nghiệp tiến hành xây dựng các nhóm hộ tham gia, lựa chọn giống lúa thích hợp với điều kiện cụ thể địa phương, chuyển giao quy trình kỹ thuật canh tác ICM, IPM cho lúa đến người dân, cũng như quy trình xử lý, bảo quản, sơ chế lúa sau thu hoạch, phát triển liên kết 4 nhà từ khâu sản xuất tới tiêu thụ. Đặc biệt là hỗ trợ hoàn thiện cơ sở hạ tầng đồng ruộng (xây dựng bờ thửa, hệ thống tưới tiêu) đảm bảo yêu cầu sản xuất theo cánh đồng lớn. Dự án còn hỗ trợ mua sắm trang thiết bị phục vụ cơ giới hóa sản xuất; nâng cấp và xây dựng hạ tầng, thiết bị phục vụ bảo

quản và sơ chế, giảm thất thoát sau thu hoạch... Tham gia mô hình CSA tại các địa phương, nông dân thường xuyên được các kỹ thuật viên của dự án và của công ty, của HTX tổ chức tập huấn thực hành CSA ngay tại đồng ruộng, tham quan thực địa mô hình bạn để học tập, rút kinh nghiệm. Còn với 2 mô hình CSA trên cây trồng cạn tại Đại Lộc và Phú Ninh, dự án cũng hỗ trợ 100% giống, 30% chi phí phân bón, thuốc bảo vệ thực vật cùng dụng cụ cầm tay, hỗ trợ đóng giếng phục vụ sản xuất, được tập huấn kỹ thuật canh tác hiện đại. Dự án còn xây dựng bản đồ thích nghi cây trồng tại huyện Đại

Xây dựng những cánh đồng thông minh, thích ứng với biến đổi khí hậu là xu thế trong tương lai. Chụp tại cánh đồng CSA trên cây trồng cạn tại xã Tam Phước, huyện Phú Ninh. Ảnh: Hoàng Liên

Lộc (thuộc vùng tưới hồ Khe Tân), Thăng Bình, Núi Thành, Duy Xuyên, Phú Ninh và Quế Sơn (thuộc vùng tưới hồ Phú Ninh) để làm cơ sở dữ liệu phục vụ qui hoạch chuyển đổi cơ cấu cây trồng (bao gồm cả phân tích mẫu đất và nghiên cứu các điều kiện liên quan)...

Hiệu quả thiết thực

Tại xã Đại Minh, mô hình luân canh cây lúa lẫn cây màu được xây dựng trên tổng diện tích 50ha, tại cánh đồng lớn thôn Phú Mỹ, với hơn 250 hộ hưởng lợi. Ông Ngô Văn Phi - Chủ tịch HĐQT kiêm Giám đốc HTX Nông nghiệp Đại Minh cho biết, trong quá trình triển khai mô hình CSA trên cánh đồng lúa thôn Phú Mỹ, HTX Nông nghiệp Đại Minh đảm trách, là cầu nối giữa ban quản lý dự án WB7 - nhà doanh nghiệp - nhà nông. Vụ Đông Xuân 2016-2017, ban quản lý dự án tổ chức nhiều buổi tư vấn, hướng dẫn kỹ thuật, phân tích rõ chế độ đầu tư hỗ trợ về phân bón, dụng cụ sản xuất cho hơn 250 hộ dân Phú Mỹ. Phía HTX cũng đã chủ động ký hợp đồng với Công ty Giống Thái Bình tổ chức sản xuất giống lúa BC 15 nguyên chủng tại cánh đồng Phú

Mỹ, cử đội ngũ cán bộ bám đồng, cùng với công ty hướng dẫn kỹ thuật, kiểm soát dịch bệnh ngay tại đồng ruộng. Cuối vụ, công ty đã thu mua toàn bộ giống xác nhận theo tỷ lệ quy đổi 1kg = 1,2kg. Dự án WB7 cũng đã hỗ trợ để HTX mua 24 công cụ sạ hàng hỗ trợ đến người dân, cung ứng 225 ống đo mực nước trên đồng ruộng để bà con theo dõi mực nước tại ruộng thuận lợi. Vụ Đông xuân 2016-2017, HTX đã cung ứng đủ 17,4 tấn vật tư các loại hỗ trợ đến người dân. "Qua mô hình, bà con giảm lượng giống sạ khoảng 10kg/ha, giảm số lần phun thuốc so với trước 1,5 lần/vụ. Song lợi nhuận tăng lên ở mỗi sào hơn 500.000 đồng, ước tính cả mô hình sinh lợi hơn 500ha. Cái quan trọng nữa là mô hình tạo bước chuyển mạnh mẽ về nhận thức trong nông dân về ứng dụng tiến bộ kỹ thuật vào sản xuất lúa phù hợp với sự biến đổi khí hậu, đặc biệt là tiết kiệm được nước tưới, giảm thải phát sinh hiệu ứng nhà kính. Việc đầu tư thùng chứa rác thải rắn góp phần làm trong sạch môi trường, hướng tới nền sản xuất bền vững" - ông Phi nhìn nhận.

Cánh đồng CSA chuyên cây màu thôn 8, xã Đại Cường (Đại Lộc) hình thành trên diện tích 20ha với 150 hộ tham gia sản xuất. Ông Nguyễn Ngọc Phương - Phó Chủ tịch UBND xã Đại Cường chia sẻ, mô hình CSA trên cây bắp, đậu xanh, mè tại Đại Cường bước đầu đã tạo sự chuyển biến trong nhận thức của nông dân về canh tác thích ứng với biến đổi khí hậu. Mô hình đã phân vùng, phân thửa, tạo điều kiện để người dân đưa cơ giới hóa vào, nhờ đó việc sản xuất, tưới tiêu có phần thuận lợi, không còn sản xuất manh mún và tình trạng da beo như trước. "Vùng sản xuất đã phủ lưới điện nên tưới, tiêu thuận lợi. Riêng vụ Hè Thu nhu cầu nguồn tưới tăng cao, nông dân phải sử dụng giếng đóng để tưới. Vì vậy, dự án sớm hỗ trợ đóng giếng để bà con được hưởng lợi trong vụ Hè Thu 2017 này". Bà Nguyễn Thị Lạc - Chủ tịch HĐQT kiêm Giám đốc HTX Đại Cường chia sẻ thêm, bước đầu, dự án chỉ mới hỗ trợ, trang bị kỹ thuật sản xuất hiện đại cho nông dân qua các lớp tập huấn tại đồng ruộng; hỗ trợ giống, vật tư, công cụ sản xuất đến người dân; hình thành việc phân vùng, phân lô sản xuất một cách khoa học, tạo điều kiện thuận lợi cho sản xuất. Còn việc hỗ trợ hệ thống tưới thì chưa triển khai, sắp tới cần hoàn thiện để người dân chủ động trong sản xuất. Cũng theo bà Lạc, một yếu tố quan trọng nữa là dự án cần tính đến phương án đầu ra cho sản phẩm giúp nhân dân hưởng lợi, bởi vùng sản xuất cây màu vẫn bắp bệnh về đầu ra nông sản là bài toán nan giải... ●